

Acta Juris Stetinensis

2022, nr 4 (vol. 40), 339–341
ISSN (print) 2083-4373 ISSN (online) 2545-3181
DOI: 10.18276/ais.2022.40-21

Łukasz Rupniak
mgr
Uniwersytet Szczeciński
e-mail: rupniak@yahoo.com
ORCID: 0000-0002-7226-3905

Seminarium naukowe „Prawo międzynarodowe, unijne i bankowe wobec zbrojnej agresji Rosji na Ukrainę”

9 marca 2022 roku

W reakcji na inwazję Rosji na Ukrainę rozpoczętą 24 lutego 2022 roku Zakład Prawa Europejskiego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk zorganizował 9 marca 2022 roku seminarium naukowe „Prawo międzynarodowe, unijne i bankowe wobec zbrojnej agresji Rosji na Ukrainę”. Wydarzenie to odbyło się za pośrednictwem platformy Microsoft Teams, dzięki czemu udało się zgromadzić uczestników z Polski i Ukrainy.

Seminarium rozpoczęło się o godzinie 18:00 od powitania i wprowadzenia dr hab. Moniki Domańskiej, prof. INP PAN. Następnie wygłoszone zostały trzy referaty. Prof. dr hab. Jan Barcz (Akademia Leona Koźmińskiego) wygłosił referat *Ukraina należy do Europy! Szybka ścieżka nabycia członkostwa w UE wobec agresji Rosji*. Prelegent przedstawił obowiązujące ramy prawne dotyczące uzyskania członkostwa w Unii Europejskiej i zauważył, że prawo unijne nie przewiduje „szybkiej ścieżki” rozszerzenia Unii. Takie rozwiązanie wymagałoby zmiany traktatów, co nie wydaje się możliwe. Podkreślił jednak, że traktaty wyznaczają jedynie ramy prawne, a kluczowa dla przyspieszenia całego procesu jest praktyka, która umożliwi zastosowanie preferencyjnych dla kandydata do członkostwa rozwiązań. Profesor

przywołał również okoliczności, w jakich Polska kandydowała do Unii Europejskiej i zauważył, zachowując wszelkie proporcje, pewne analogie utrudniające nabycie członkostwa. Podkreślił również, że obecny dyskurs polityczny może być sprzyjający do nadania Ukrainie statusu kandydata do członkostwa w Unii, co stanowiłoby nie tylko ważny symbol, lecz przede wszystkim umożliwiłoby uruchomienie wielu dedykowanych dla Ukrainy programów pomocowych. Sam status kandydata to jednak, w ocenie prelegenta, za mało. Potrzebny jest bowiem szeroko zakrojony plan działania koordynowany przez Unię, ale przy wsparciu Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i międzynarodowych instytucji finansowych. Plan ten powinien składać się z 5 etapów. Pierwszy należy ukierunkować na odparcie agresji Rosji. Drugi, po odparciu agresji, dotyczyć powinien odbudowy państwa. Trzeci etap, ale w praktyce równoległy do drugiego, powinien koncentrować się na odbudowie gospodarki i jej przygotowaniu do członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej. Etap czwarty to już właściwe negocjacje akcesyjne, a piąty stanowiłby przystąpienie Ukrainy do Unii.

Następnie głos na temat *odpowiedzialności jednostki za popełnione zbrodnie w świetle rosyjskiej agresji na Ukrainę* zabrała dr hab. Karolina Wierczyńska, prof. INP PAN. Prelegentka słusznie zauważyła, że wbrew powszechnej opinii agresja Rosji na Ukrainę nie rozpoczęła się 24 lutego 2022 roku, lecz trwa już od 8 lat – rozpoczęła się od zajęcia przez Rosję Krymu i wybuchu wojny we wschodniej Ukrainie. Prelegentka podkreśliła, że pociągnięcie do odpowiedzialności za zbrodnie popełnione w Ukrainie może nie być łatwe, m.in. z uwagi na to, że ani Rosja, ani Ukraina nie są stronami Statutu Rzymskiego, a więc ewentualne postępowanie przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym byłoby bardzo utrudnione, aczkolwiek nie niemożliwe. Taką możliwość daje chociażby wcześniejsza ukraińska deklaracja o uznaniu jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego w zakresie zbrodni popełnionych w czasie tzw. Euromajdanu i wojny we wschodniej Ukrainie. Prelegentka podkreśliła również, że zbrodnie agresji nie mogłaby być rozpatrywana przez Międzynarodowy Trybunał Karny, ponieważ jest ona obarczona specyficznym reżimem postępowania, a Rosja nie jest stroną Statutu Rzymskiego ani poprawki z Kampali dotyczącej zbrodni agresji. Profesor zwróciła również uwagę na nieefektywność Trybunału, co podaje w wątpliwość skuteczność jego ewentualnych działań.

Jako ostatnia głos zabrała dr Agnieszka Smoleńska (Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk), która wygłosiła referat *Unijne sankcje finansowe w obliczu rosyjskiej agresji na Ukrainę*. Przedstawiła w nim system dotychczas nałożonych na Rosję przez państwa członkowskie sankcji oraz możliwości jego rozszerzenia. Omówione zostały także realne koszty sankcji. Prelegentka zwróciła ponadto uwagę, że skuteczność sankcji wymaga czasu i konsekwencji.

Seminarium zakończyło się żywą, a momentami bardzo emocjonalną dyskusją z aktywnym udziałem uczestników z Ukrainy, którzy na bieżąco dokumentują działalność wojsk rosyjskich w Ukrainie. Dyskusja dotyczyła przede wszystkim kwestii zbierania i zabezpieczenia materiału dowodowego na potrzeby przyszłych postępowań sądowych, co w ocenie gości z Ukrainy nie jest łatwe i wymaga wsparcia bardziej doświadczonych podmiotów.

CYTOWANIE

Rupniak Ł., *Seminarium naukowe „Prawo międzynarodowe, unijne i bankowe wobec zbrojnej agresji Rosji na Ukrainę”*, 9 marca 2022 roku, „Acta Iuris Stetinensis” 2022, nr 4 (vol. 40), 339–341, DOI: 10.18276/ais.2022.40-21.